

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

242410

บทของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อพฤติกรรมและการสูบบุหรี่ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดชัยภูมิ

ประสิทธิ์ กนกพรมงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา

ธันวาคม ๒๕๕๖

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

242410

ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ประสิทธิ์ กมลพรมงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

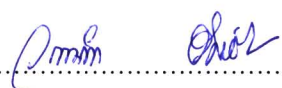
กรกฎาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ประสิทธิ์ กมลพรมงคล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรสาขารณศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขารณศาสตร ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย)

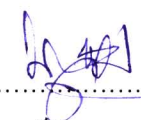
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.วรรณิกา อัสวชัยสุวิกรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พณิ สิตกะลิน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย)

..... กรรมการ
(ดร.วรรณิกา อัสวชัยสุวิกรม)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขารณศาสตร ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะสาขารณศาสตร
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัสุธร ตันวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.วรรณภา อัสวชัยสุวิกรม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้ คำปรึกษาและข้อเสนอแนะให้กำลังใจ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความ อนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำ วิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านคลองพลู ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาชก คณะครู อาจารย์ คณะนักเรียนทั้งสองโรงเรียนทุกท่าน และท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่ได้ให้การ ช่วยเหลือและสนับสนุน จนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่ บพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและ ประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ประสิทธิ์ กมลพรมงคล

กรกฎาคม 2553

50923835: ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ: การเสริมสร้างพลังอำนาจ/ แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ/ พฤติกรรมการสูบบุหรี่
 ประสิทธิภาพ: ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่
 ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี (EFFECT OF HEALTH
 PROMOTING PROGRAM ON SMOKING BEHAVIOR AMONG THE MATTAYOMSUKSA 1
 STUDENTS AMPHOE NONGYAI, CHONBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์:
 ยุวดี รอดจากภัย, ส.ด. (สุขศึกษา), วรณิกา อัสวชัยสุวิกรม, Ph.D. (Nursing).103 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

ปัญหาการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นที่มีอายุ 13-17 ปี ทั้งชายและหญิงมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น
 นอกจากนี้พฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นพื้นฐานและเป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปสู่การติดยาเสพติด
 ชนิดอื่น ๆ การจัดโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพที่เหมาะสมจะสามารถช่วยให้เกิดการรับรู้พลังอำนาจ
 เปลี่ยนแปลงความเชื่อและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มี
 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน
 มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยประยุกต์การเสริมสร้างพลังอำนาจ
 ร่วมกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 66
 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 33 คน จากโรงเรียนชุมชนบ้านคลองพลู และกลุ่มควบคุม 33 คน จาก
 โรงเรียนบ้านเขาชก โดยกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 เป็นเวลา 5 สัปดาห์ วัดผลก่อนและหลังการทดลองโดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถาม
 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว การรับรู้พลังอำนาจของตนเองในการป้องกันการสูบบุหรี่ แบบแผนความเชื่อ
 ด้านสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยศึกษา
 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจง
 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired Sample t-test และ Independent Sample t-
 test ผลการวิจัยโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพมีผลทำให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้พลังอำนาจ มีความเชื่อ
 ด้านสุขภาพในด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรค
 เพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรม
 การสูบบุหรี่ลดลงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย
 ครั้งนี้ ในการดำเนินการที่มีการประยุกต์ใช้การเสริมสร้างพลังอำนาจร่วมกับแบบแผนความเชื่อด้าน
 สุขภาพ ทำให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลง ควรนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนกลุ่ม
 อื่น ๆ ต่อไป

50923835: M.P.H. (PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: EMPOWERMENT/ HEALTH BELIEF MODEL/ SMOKING BEHAVIOR

PRASIT KAMONPORNMONKOL: EFFECT OF HEALTH PROMOTING PROGRAM ON SMOKING BEHAVIOR AMONG THE MATTAYOMSUKSA 1 STUDENTS AMPHOE NONGYAI, CHONBURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: YUVADEE RODJARPAI, Dr.P.H., WANNIPA ASAWACHAISUWIKROM, Ph.D. 103 P. 2010.

An increase in the number of smoking adolescents age 13 to 17 is problem. Smoking is based on beginning of drug. Health promotion program may assist the smoking adolescents to have appropriate empowerment, health belief and behavior. The purpose of this quasi-experimental research was to describe the effect of health promotion program on smoking behavior among the Mattayomsuksa 1 students, Amphoe Nongyai, Chonburi Province. The researcher developed the health promotion program based on the Empowerment and Health Belief Model. The samples were 66 students from two schools of these participants, 33 students from Klongploo School were assigned to be an experimental group while students from Khaosok School were assigned to be a control group. The experimental group participated in a five weeks health promotion program from February 2010 till March 2010. Pretest and posttest was administered. The data collection tools, demographic data questionnaire, perceived empowerment data questionnaire, perceived health belief data questionnaire, smoking behavior data questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, paired sample t-test, independent t-test. The results of study showed that perceived empowerment, perceived susceptibility, perceived severity, perceived benefits and perceived barriers of the experimental group were better than those of the control group at 0.05 level of significance. Smoking behavior of the experimental group were lower than those of the control group at 0.05 level of significance. It is suggested that the health promotion program based on the Empowerment and Health Belief Model have to decrease smoking behavior of the experimental group. This program should be applied to other group of students.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
บุหรี และพฤติกรรมการสูบบุหรี.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ.....	16
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	23
รูปแบบการวิจัย.....	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	28
การดำเนินการวิจัย.....	29
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	33
ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน.....	34
ข้อมูลการรับรู้พลังอำนาจของตนเองในการป้องกันการสูบบุหรี่	
ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่	
ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง	
ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	36
ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้พลังอำนาจของตนเอง	
ในการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนการทดลอง	
หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	38
ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับ	
พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนทดลอง	
หลังทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	40
ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน	
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนทดลอง หลังทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและ	
กลุ่มควบคุม.....	45
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	47
สรุปผลการวิจัย.....	48
อภิปรายผล.....	49
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	51
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	52
บรรณานุกรม.....	53
ภาคผนวก.....	57
ภาคผนวก ก.....	58
ภาคผนวก ข.....	60
ภาคผนวก ค.....	67
ภาคผนวก ง.....	92
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป..... 34
2	จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระดับการรับรู้พลังอำนาจของตนเองในการ ป้องกันการสูบบุหรี่ ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และพฤติกรรม การสูบบุหรี่ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง..... 36
3	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้พลังอำนาจของตนเองใน การป้องกันการสูบบุหรี่ ของคู่ตัวอย่างก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม..... 38
4	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนการรับรู้พลังอำนาจของตนเอง ในการป้องกันการสูบบุหรี่ของคู่ตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม..... 38
5	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้พลังอำนาจของตนเองในการป้องกันการสูบบุหรี่ ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง..... 39
6	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้พลังอำนาจของตนเองในการป้องกันการสูบบุหรี่ ของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง..... 39
7	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของคู่ตัวอย่างก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม..... 40
8	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของคู่ตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม..... 41
9	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง..... 42
10	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง..... 43
11	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของคู่ตัวอย่างก่อน การทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม..... 44
12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของคู่ตัวอย่าง ก่อนการทดลองและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม..... 45

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกาสูบหรี่ของกลุ่มทดลองก่อน และหลังการทดลอง..... 45
14	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกาสูบหรี่ของกลุ่มควบคุมก่อน และหลังการทดลอง..... 45
15	ค่าเฉลี่ยและผลต่างค่าคะแนนการรับรู้พลังอำนาจของตนเองในการป้องกันการสูบหรี่ รายข้อของกลุ่มตัวอย่าง..... 61
16	ค่าเฉลี่ยและผลต่างค่าคะแนนความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมกาสูบหรี่ ของกลุ่มตัวอย่าง..... 63
17	ค่าเฉลี่ยและผลต่างค่าคะแนนพฤติกรรมกาสูบหรี่ของกลุ่มตัวอย่าง..... 65

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
2 กระบวนการเรียนรู้เสริมสร้างพลังอำนาจ.....	14
3 แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ.....	19